

ÁLLATVÉDELEM

A MAGYARORSZÁGI ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK KÖZLÖNYE
KIADJA AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET BUDAPESTEN

IX., ERNŐ-UTCZA 11-13. sz. TELEFON 85-12.

Ezen lap közleményeinek utánnymását nemcsak szívesen megengedjük,
hanem tisztelettel kérjük is.

Megjelenik egyszer havonként. o o Előfizetési ára 1 évre 2 korona.

V. ÉVFOLYAM

1908 MÁRCIUS

∴ 3. SZÁM ∴

TARTALOM: A Madarak és Fák napja. — Lókimélő berendezések uthágóknál, földkiemeléseknél. — A székesfőváros tanácsának újabb óvintézkedései az ebek veszettsége ellen. — Állatvédelem az iskolában. — Utmutató a mester-séges fészekodvak alkalmazásához és egyéb madárvédelmi intézkedésekhez. — *Állatok világa:* Állatok, melyek vizet nem kívánnak. — Macska, mint életmentő. — A legapróbb fajta majom. — Állatok egymás között. — *Szemle:* Egy új állatvédő egyesület története. — Felhívás valamennyi olvasóinkhoz állatvédő szabályrendeletek érdekében. — *Vegyesek:* A madártollaknak és hulláknak kalapdísz gyanánt való használata ellen. — *Hírek:* Személyi hírek. — Chernel István és az Országos Állatvédő Egyesület. — Egy Pozsonyban alakítandó állatvédő egyesület. — Állatvédő egyesületek alakítása Vas megyében. — A budapesti vetőmagvizsgáló állomás és a madárvédelem. — A sütni (Erinaceus europaeus L.) természetrajzához. — *Irodalom:* A madár-bírák. — Az angol kir. madárvédő egyesületek — *Egyesületi hírek:* A Kecskeméti Állatvédő Egyesület első évi működése. — Szentgotthárd és Vidéke Állatvédő Egyesületének közgyűlése

A Madarak és Fák Napja.

Az 1906-ik év tavaszán adatott ki Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter emlékeztető rendelete, melyben az Országos Állatvédő Egyesület kérelmére a Madarak és Fák napjának megünneplését az ország valamennyi népiskolájában meghonosította.

Az Országos Állatvédő Egyesület abban a fölterjesztésben, melyben az új intézmény rendszeresítését kérte, kifejezést adott abbéli készségének és komoly szándékának, hogy tehetségéhez képest fogja támogatni a néptanítókat abbéli feladatukban, hogy a Madarak és Fák Napját minél szebb és jelentősebb iskolai ünneppé avassák.

Az O. Á. V. E. vállalkozása értelmében mindenek-

előtt azon volt, hogy a néptanítók kezébe oly munkákat juttasson, melyek a Madarak és Fák Napja megünneplésének mikéntjére és a tartandó előadások tartalmára és alakjára nézve utmutatást nyújtsanak. Az O. Á. V. E. ebbeli törekvése érdekében több irányban tett lépést és intézkedést.

Mellőzzük itten mindezeknek felsorolását és csak azokat említjük meg, melyek, mint már befejezett tények, a közönséget érdekelhetik.

Az O. Á. V. E. az 1906-ik év vége felé irodalmi pályázatot nyitott a Madarak és Fák Napja mikénti megünneplését ismertető munkákra. A pályázati határidő betartása és a pályaművek elbírálása szükségképpen annyi időt vett igénybe, hogy a díjazott pályaművek a múlt évben kellő időre meg nem jelenhettek. Ehhez

járult még, hogy a díjazott munkák szerzői a bírálók kívánságaihoz képest még némi módosításokat eszközöltek munkáikon. A díjazott pályamunkákat, melyeknek szerzői K. Nagy Sándor, Vaday József, Tafferner Béla, Fehér Jenő és Hirsch József, az O. Á. V. E. egy kötetben egyesítve most nyomtatja és azokat díj nélkül állítja a néptanítók rendelkezésére.

Mivel, mint említettük, a múlt évben ezek a munkák még nem voltak kiadhatók, az O. Á. V. E. Vaday Józsefnek „A Madarak és Fák Napja” című, 1907-ben megjelent és a pályázatban szerepelt munkájával össze nem tévesztendő művét vásárolta meg nagyobb számu példányokban és azt díj nélkül adta ki az eziránt érdeklődő néptanítóknak. Ennek a munkának példányai is, amíg a készlet tart, a néptanítók rendelkezésére állanak.

Ugyancsak díj nélkül állítjuk rendelkezésére a néptanítóknak a Csörgey Titus, a Magyar Ornithologiai Központ adjunktusa által irt és Darányi Ignác földművelésügyi miniszter ur által nagyobb példányszámban adományozott „Utmutató a mesterséges fészekodvak alkalmazásához és egyéb madárvédelmi intézkedésekhez” c. munkát.

Vége 30 fillérsnyi ár ellenében rendelkezésére áll az érdeklődőknek a Chernel István által irt és az O. Á. V. E. által kiadott „Az okszerű madárvédelem eszközei” c. műve.

A Madarak és Fák Napja intézményének jelentőségét és kihatását az O. Á. V. E. emelni kívánta azáltal is, hogy elsősorban a népiskolák körében megindította az Országos Ifjusági Madárvédő Liga szervezését, melynek érdekében felhívást intézett a Néptanítók Lapjában az elemi iskolák tanítóitól és egy külön, a gyermek értelméhez és fölfogásához mért szöveget az 1907/8. évi Gyermeknaptárban a népiskolákat látogató gyermekekhez. Ugyancsak ebből a célból az O. Á. V. E. megfelelő nyomtatványokat készítetett és tart készletben, melyek az Országos Ifjusági Madárvédő Liga tekintetében követendő eljárás egységes voltát célozzák és melyek szintén díj nélkül állanak a néptanítók rendelkezésére. Ezekre ezuttal azért hívjuk föl az érdeklődők figyelmét, mert a Madarak és Fák Napja jelentőségének emelése érdekében fekvőnek találjuk azt, ha ott, hol erre a néptanítók a gyermekeket kellőleg előkészítették, körükben a madárvédő ligát is meghonosítsák.

A fősorolt munkák és nyomtatványok szétküldeése tekintetében a következőkre figyelmeztetjük az érdeklődőket. Az O. Á. V. E. sokoldalú feladatához és teendőihez képest aránylag korlátolt anyagi viszonyai nem engedik meg, hogy a munkákat tömegesen adjuk ki egy-egy megrendelő címére, hanem arra kell törekednünk, hogy a korlátolt mennyiségű készletből csakis a valóban érdeklődők részesedjenek. És azért arra kérjük az érdeklődőket, hogy csakis annyi példányt kérjenek, amennyire az egy helyben vagy testületben levő tanerőknek okvetlen szükségük van.

Ezek után azzal a kéréssel fordulunk mindazokhoz, akik az állatvédelem eszméjének az iskolában való terjesztését, mint az erkölcsi nevelés egyik leghathatóbb tényezőjét elismerik, hogy körükben hassanak oda,

hogy a Madarak és Fák Napja az iskolában megfelelő előkészítés és ünneplés tárgyát képezze.

Említett kérésünkkel fordulunk a vidéki állatvédő egyesületekhez, az egyházi és iskolai hatóságokhoz és kiváltképpen a népiskolák tanítóihoz és tanítónőihez.

Azoktól a tanítóktól és tanítónőktől, akik népiskoláinkban a gyermekeket oktatják és nevelik, elsősorban várjuk és reméljük azt, hogy szem előtt tartván a Madarak és Fák Napjának jelentőségét, évközben is kiváló figyelemet fognak fordítani arra, hogy a gyermekekkel megismertessék és megkedveltesék a természetet, benne a növényeket és állatokat, fákat, cserjéket és madarakat, meg fogják értetni a gyermekekkel a madarak és fák kimelésének és megbecsülésének szükségét és előnyét, egyszóval a természet iránt való szeretet jegyében fogják nevelni a gyermekeket és az így előkészített tanítványaikkal méltó módon fogják megünnepelni a tavaszi időszak beálltával a Madarak és Fák Napját, hogy annak jelentősége mélyen bevésődjék a gyermekek szívébe és annak nyoma megmaradjon a felnőttekben is.

Országos Állatvédő Egyesület.

Lókimélő berendezések uthágóknál, földkiemeléseknél.

Ilyes berendezkedésről szólottam már egyszer az „Állatvédelem” első évfolyamában. A beállott építkezésnél s a főváros majd minden nagyobb — különösen Duna-jobbparti — uthágóinál ugyszólván napirenden levő lósanyargatásokat látva azonban, idő és alkalomszerűnek vélem ezt a dolgot megint szóba hozni s két berendezkedést ismertetni, mely a jelzett célt szolgálja.

Az egyik Cleveland-ban, Amerikában működik s nem más, mint u. n. mozgó (guruló) járda, fogatoknak, terhelt járműveknek alantabb fekvő helyekről magasabban fekvő helyekre való továbbítására. E készüléket ott, az alsó városrészben fölhalmozott teherárúknak (kivált fának, szénnak) a város 65 lábnyival magasabban fekvő részébe való átszállítására használják.

A Smead őrnagy által föltalált ezen mozgó-járda (jobban mondva talán: guruló hidlás vagy szárazföldi komp) harántul egymás mellé redőnyyszerűen elhelyezett s összecsatolt gerendákból álló hosszú, végnélküli hidlás, mely 400 apró kereken mozgattatik tova villamos-sággal hajtott hevederek segítségével. A terhes fogatok a mozgó utra fölhajtvá, azon rögzítetnek s fölközve fölszabadíttatnak és úgy vonatnak aztán a már sik uton tovább a lovak s egyéb állatok által, melyek együtt maradtak fölvezetés közben is járművükkel.

Mint hogy a végnélküli mozgó-hidlás bármely pilanában megállítható, arra fel- és arról lejutniok a fogatoknak sorjában lehetséges. Az ár, amit fizetni kell e továbbításért, rendkívül csekély.

A másik ilyen lókimélő berendezkedés nemkülönbözetben guruló, végnélküli hidlás, mint az előbb leirt, de földkiemelésekre van konstruálva s célja fölöslegessé tenni azt, hogy az igavonó állatok a mélységből von-

tassák ki a terület. A földmunkások a mélyben e fölfelé guruló kompra lapátolják a terület, az felhordja, a fenn mellé helyezett szekerekbe be is önti, úgy hogy a kocsisnak csak az elegyengetést kell végeznie s ha tele van a járműve, indulhat, hogy más jármű foglalja el helyét.

Az egész gépezet, melyet nemkülönben motorerő hajt, a szükséghez képest meghosszabbítható, megrövidíthető s jobbra-balra is elmozdítható, tehát beállítható.

E készülék — mint az „Anwalt der Tiere“ írja — még csak kisszabású modellben került bemutatás alá, de bizonyára nagyban is beválik, nagy előnyére embernek, állatnak, építőnek és építettöknek vagy árkoló s egyéb földmunka végzőjének.

Tekintettel arra, hogy az elől említett, hasonló lókimelő berendezésre vonatkozó ismertetés 1901-ben s illetőleg akkor jelent meg, mikor az „Állatvédelem“ olvasóinak száma jelentősen kevesebb volt, mint ma, talán indokolt ama közleménynek szó szerinti felújítása, annál inkább, mivel abban egy ma is hatályban levő, de feledésbe ment főkapitánysági rendelet foglaltatik.

Ez a közlemény a következő:

Földkiemelés az emberek és állatok lehető védelmével

Az „Országos Állatvédő Egyesület egyik közgyűlésén a munkás állatok túlterheléséről előadást tartván, többek között a következőket is mondtam:

„Amennyiben a legiszonyabb lóhóhérolások homok- és kavicsbányákban és építkezési földkiemeléseknél és törmelékelhordásoknál folynak, köteleztessek a homok- és kavicsbányák tulajdonosai s az építkezési vállalkozók arra, hogy a fogatok számára járható utakat létesítsenek akár mozgatható vasuti sinek lerakásával, akár hidlások készítésével; vagy köteleztessek, hogy a homok-, kavics- és földkiemeléseket a járható utra gépekkel hajtsák végre.“

Azóta Budapest székesfőváros főkapitánya erre vonatkozólag a következő rendeletet adta ki:

27449. szám. fk. I. 98.

Rendelet.

Az építkezéseknél és építési anyagoknak mélyebben fekvő helyekről való kifuvározásánál napirenden levő állatkinzások meggátolására az 1881. évi XXI. t.-c. 11. §-a alapján a következőt rendelem:

Építkezéseknél, csatornák készítésénél, homok- és kavicsbányákban, valamint minden oly helyen, hol föld, homok, kavics vagy más építési anyag az építési gödörből vagy egyéb mélyen fekvő helyből lovak által vont járművekkel kifuvározatik, köteles az építkezés vagy a vállalat vezetője arról gondoskodni, hogy azon esetre, ha a talaj nem elég kemény, az építési gödörből az utcaszínig deszkából vagy egyéb szilárd anyagból elegendő szélességű padló (dobogó) készíttessék, melyen át a

vonó állatok az építkezési anyagot a talajba való be-süppedés nélkül fel- és leszállíthatják.

Ilyen padló (dobogó) nélkül építési anyagot süppedékes talaju helyről fuvározni tilos.

Azon építőmester, építésvezető, vállalkozó vagy fuvaros, ki ezen rendelet ellen vét, kihágást követ el és az 1879:XL. t.-c. 86. §-a értelmében fog büntettetni az illetékes ker. kapitányság által.

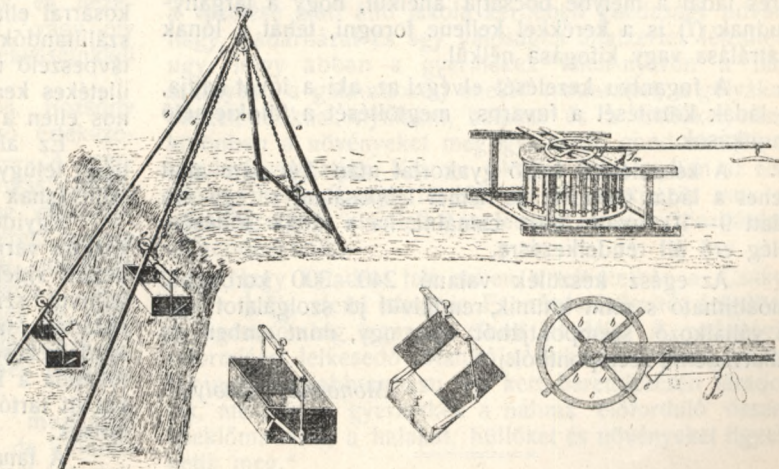
Budapesten, 1898. június 7-én.

Rudnay Béla s. k., főkapitány.

Bizonyos, hogy ilyen dobogók, hidlások felállítással jelentősen meg van könnyítve a dolga embernek, lónak egyaránt; azonban, hogy az emelő gépekkel való földkiemelés mégis jóval egyszerűbb, vagyis sokkal kevésbé körülményes és tökéletessége mellett aránylag olcsó, az azt hiszem a következőkből nyilvánvalóvá lesz.

Külföldön s nevezetesen Németországban az egyszerű olcsó és mégis igen célszerű földkiemelő készülékek nem pusztán állatvédelmi, hanem a pénzügyi előnyök szempontjából is általánosan használtak. Az ilyen készülékeknek egyik — lóerőre berendezett — formáját, melyet Schadwinkel konstruált, abban a hitben ismertetem e helyen, hogy tekintve annak idő- és lókimelésben és aránylagos olcsóságában rejlő előnyeit, homok- és kavicsbánya tulajdonosok, építkezési vállalkozók stb. e készülék felállítása és alkalmazására kedvet kapnak.

A készülék, mint az itt levő rajzok mutatják, áll 2 drb körülbelül 5 méter hosszú (1-ső ábra *aa*) és két darab körülbelül 10—12 méter hosszú (1-ső ábra *bb*) erős farudból. Ez utóbbiakat — mint a rajz mutatja — a gödörben, az előbbieket a gödörön kívül kell akként elhelyezni és felső négy végükön vaskapocscsal úgy összekötni, amiként az ábra mutatja. Eképen az egész egy oly állványt képez, amelynek lábai tetszés szerinti távolságba helyezhetők el egymástól és illetőleg bocsáthatók le a hosszabb lábak a gödörbe. E lábakon egy-egy fa-csiga (*cc*) mozog, melyek horoggal vannak ellátva, hogy abba a vaskengyellel (*dd*) ellátott földszállító láda

(*ee*) fel legyen akasztható. E ládát (2-ik ábra *f*) a kengyel vízszintesen tartja, de rugalmas, izületes, vassarkas készüléke segítségével egyik oldala (3-ik ábra *f*) lebillenthető, hogy abból ekként a föld kiürüljön. E ládát a gödörben tele töltik, felhúzzák s tartalmát az állvány alatti szállító szerkébe ürítik. A felhúzás kötél vagy lánc (1-ső ábra *g*) segítségével történik, mely lánc előbb egy, az állvány tetején megerősített csigán (1. ábra *h*), aztán egy másik, az állvány rövidebb lábaira keresztben ráerősített rudra kötött csigán (1. ábra *i*) van körülvezetve és lóerő segítségével járgány-kerék (1. ábra *k*) igénybevételével húzzatik. Az üres láda saját súlyánál fogva ereszkedik le a mélybe, hol kikapcsolatik s helyébe az időközben megtöltött másik láda akasztatik s húzzatik föl és ürítették ki, ismét a szállító szerkébe.

Egy láda ürfogata $\frac{1}{4}$ köbméter, úgy hogy 3—4 ily láda földtartalma ad egy közönséges fuvar.

A járgánykészülék szerkezetére nézve még meg kell jegyezni, hogy a lánc fölcavarására szolgáló kerék (1. ábra *k*), mely a (*l*) rudnál fogva egy ló által körben mozgattatik, (*s*) hengerével úgy van konstruálva, hogy a (*m*) fogantyúnál fogva a rudba beakasztható, mikor is a kerék forgatása a lóerő által eszközöltetik és abból kiakasztható (4. ábra *ed*), mikor a kerék a rudtól felszabadulva, a láncon függő ládát a gödörbe leereszti anélkül, hogy a lónak hátrálnia kellene, vagy azt kifogni szükséges volna.

A kerék tengelye ugyanis (4. ábra *a*) egy vas-keresztrel (4. ábra *b*) áll fix összeköttetésben s a keresztre a (*c*) vaskoszoru van ráerősítve. A keresztvas végei a koszoruvason, mint látjuk, túlérnek; ha már most a felt ládának felhúzása a cél, úgy a (*d*) fogantyúval az (*e*) vaskengyel a (*c*) koszorúhoz nyomatik, a kereszt vége (foga) tehát a kengyelbe beakad és akkor a kerék, melyre a lánc tekerődik, a rudnál fogva körben mozgattatik s ekként a lánc rátekeredik, ha pedig a kiürített láda lebecsátása a cél, a (*a*) fogantyúnál fogva a (*e*) kengyel föloldatik a vaskereszt fogából s ekkor a lánc, a láda súlyának hatására magától letekeredik, vagyis az üres ládát a mélybe bocsátja anélkül, hogy a járgányrudnak (*l*) is a kerékkel kellene forogni, tehát a lónak hátrálása vagy kifogása nélkül.

A fogantyú kezelését elvégzi az, aki a lovat hajtja, a ládák kiürítését a fuvaros, megtöltését a földkiemelő munkások.

A készülékkel kellő gyakorlat után két perc alatt lehet a ládát felhúzni és ismét lebecsátani s egy óra alatt 9—10 fuvar lehet csinálni, ha a ládák töltésére elég erő áll rendelkezésre.

Az egész készülék valami 240—300 koronából előállítható s mint kitűnik, rendkívül jó szolgálatot tesz a vállalkozó szempontjából épp úgy, mint ember- és állatvédelmi szempontból.

Monostori Károly.

A székesfőváros tanácsának újabb óvóintézkedései az ebek veszettsége ellen.

A székesfőváros tanácsa az Országos Állatvédő Egyesületnek az ebveszettség ellen való intézkedések tárgyában benyújtott kérvénye tekintetében folyó évi január hó 28-án 259970/1097—VIII. ü. o. szám alatt a következő határozatot hozta.

„Az ebveszettséget a székesfőváros területén, mint azt a tapasztalás bizonyítja, legtöbbszörre gazdátlan kóbor ebek terjesztik s nevezetesen leggyakoribb terjesztői a betegségnek azok a vidékről bejövő ebek, melyeket a fővárosi piacokra és vásárterekre bejövő vásárosok magukkal hoznak s mely ebek azután itt magukra hagyva éhen-szomjan a fővárosban el-kóborolnak.

Hogy a veszettségnek a főváros területén ily módon való terjesztése a lehetőségig megakadályoztassék, a tanács felhívja a kerületi előjáróságokat és a vásárcsarnokok igazgatóságát, hogy különös gondot fordítsanak arra, hogy a bejövő vidéki vásárosok által behozott kutyák csakis az 1901. évi 654. kgy. számú és érvényben álló ebtartási szabályrendelet határozmányainak szoros betartásával tartózkodhassanak a főváros piacain és vásárterein. Nevezetesen, miután a hivatkozott szabályrendelet 4-ik és 18-ik §-a előírja, hogy a főváros egész területén bármely rövid időre behozott három hónapnál idősebb ebek után évenként ebadó fizetendő, s illetve, hogy a vidékről behozott ebek is utcákon, tereken, vagy egyáltalán házon kívül bárhol, az ebadó lefizetését igazoló védjegy mellett, még a marás lehetőségét kizáró szájkosárral ellátandók: különös figyelemmel legyenek az előjáróságok és a vásárcsarnokok igazgatósága arra, hogy az ilyen ebek a piacokon és vásártereken kizárólag csak abban az esetben tartózkodhassanak, ha az ebvédjegy mellett szájkosárral is el vannak látva s ezenfelül, hogy elkóborlásuk megakadályoztassék, mindig a kocsihoz megkötve tartsák meg.

Az olyan ebek, amelyek védjeggyel és szájkosárral ellátva nincsenek, a gyepmesteri telepre kiszállítandók, mely célból a gyepmesteri telep felügyelője távbeszélő útján azonnal értesítendő: másfelől pedig az illetékes kerületi eljáróság részéről az illető ebtulajdonos ellen a kihágási eljárás is folyamatba teendő.

Ez alkalommal a tanács utasítja a gyepmesteri telep felügyelőjét, hogy ilyen esetekből kifolyólag nyert felhívásnak mindenkor nyomban eleget tegyen.

Egyidejűleg a tanács megkeresi Pest-Pilis-Solt- és Kiskun vármegye alispánját aziránt, hogy a fővárosba bejövő vidéki vásárosokat a községek előjáróságai útján felhívni sziveskedjék, hogy ebeiket a székesfőváros ebtartási szabályrendeletében előírt és fentebb jelzett rendelkezéseknek szigorú betartásával hozzák magukkal, továbbá a kutyák elkóborlását megakadályozandó, azokat itt tartózkodásuk ideje alatt a kocsihoz megkötve tartsák.

A tanács megkeresi egyuttal a székesfővárosi m. kir. államrendőrség főkapitányát is, hogy a rendőri

közegek a vidékről bejövő vásárosok kutyáinak éber szemmeltartására utasíttassanak.

Végül a tanács az Országos Állatvédő Egyesület indokolt és a kerületi előljárók által is pártolt kérelméhez képest elrendeli, hogy a jövőben az ebzárlatról szóló hirdetmények az egyes közigazgatási kerületeket határoló utak, utcák vagy tereknek mindkét oldalán kifüggesztessenek.

Erről a tanácsi VIII. ügyosztály, a tisztí főorvosi hivatal, az összes kerületi előljáróságok, a vásárigazgatóság, a vásárcsarnokok igazgatósága, közegeinek utasítása végett Fliegel László ur, az állategészségügyi telep id. vezetője és az Országos Állatvédő Egyesület felzetten, továbbá Pest-Pilis-Solt és Kiskun vármegye alispánja és a székesfővárosi m. kir. államrendőrség főkapitánya átíraton értesítettek.

Budapest, 1908. évi január hó 28-án. A székesfővárosi tanácsa: Kun h. alpolgármester.“

Az Országos Állatvédő Egyesület és vele együtt a székesfőváros egész közönsége elismeréssel fogadhatja a tanács jelen intézkedését, melyért az O. Á. V. E. a székesfőváros tanácsához intézett külön felterjesztésben mondott köszönetet.

Állatvédelem az iskolában.

E lapok hasábjain ismételve jelentek meg cikkek és közlemények, melyek célja az volt, hogy kiemeljék azt a nagy horderőt, melyet az állatvédelemnek, mint népnevelő és erkölcsnemesítő tényezőnek az iskolában tulajdonítunk. Ennek az iránynak hódolnak és szolgálnak az Országos Állatvédő Egyesület kiadványainak legtöbbjei, első sorban az országszerte ismeretes és elterjedt Gyermeknap. Ugyanazt a célt szolgálja az Országos Állatvédő Egyesület által a népiskolákban szervezett Országos Madárvédő Liga és az egyesület kezdeményezésére az összes népiskolákban rendszeresített Madarak és Fák Napjának ünnepélye.

Jelzett komoly törekvésünkben mindig nagy elégtételt és biztatást lelünk abban, ha irányunk és nézeteink rokonszenves visszhangra találunk, vagy oly jelenségekről nyerünk tudomást, melyek törekvéseinkkel rokon irányról tanuskodnak.

Előttünk fekszenek dr. Kováts Lajos, Pozsony városi tisztí orvos tollából kikerült következő értekezések: „Gyermekotthon Pozsonyban“ 1906; — „A gyermekek iránti szeretet és a modern világfelfogás“ 1907; — Kind und Schule, 1908. — Ezekben az értekezésekben nemcsak sok tudás és irodalomismeret, hanem a legmelegebb emberbaráti érzés nyilvánul, mely az olvasót csak lelkesítheti és magával ragadhatja.

Kellemes kötelességünknek tartjuk, hogy ez értékekből néhány sort idézzünk, hogy olvasóink is felismerjék, minő értékes bajtársat tisztelhetnek a szerzőben.

A „Gyermekotthon Pozsonyban“ c. munkából (26 l.): „helyesen járnánk el, ha a nép, de különösen a gyermekek körében a természet iránt való szeretetnek erős propagandát csinálnánk. A gyermekotthonban

gondunk lesz arra, hogy egy arra alkalmas teremben oly télikertet rendezzünk be, melyben a gyermekek a téli hónapokban is közvetlenül magával a természettel érintkezhetnek. Mindenféle kisebb fát, virágokat ápolhatnak itt a gyermekek. A nálunk előforduló különféle éneklőmadarak szokásait és egész életmódját ismerhetik itt meg. Itt tanulhatják meg a virágápolást és itt fejleszthetjük a gyermekekben az állatok iránt való szeretetet. Itt írhatjuk ki a gyermekeknek állatkinzásra való hajlamát is, amely, sajnos, ma még a művelt osztály körében is mindennapi dolog. A gyermek, amely az otthonban ily irányú nevelésben részesült, később maga is küzdeni fog azon, az egészségre oly ártalmas viszonyok ellen, amelyek ma még mindenhol fellelhetők. Akit a napsugaras és virágillatos mezők szépsége iránt fogékonyra tettünk, az felnőtt korában nem fog sötét pinchehelyiségekben lakást keresni, mint amilyenek a Várhegyen oly nagy számban előfordulnak.“

30—31. lapokon: „A gyermekek nevelésénél azért bir oly nagy fontossággal a természet iránt való szeretet fejlesztése, mert ennek a gyermek egész kedélyére és különösen ethikai felfogására nagy befolyása van. Ritkán hangoztatják tanítóink a növényvilág és az állatok iránt való szeretetet. A gyermekek ily irányú oktatás híján rendszeresen az állatkinzásra vetemednek... Igy változik át lassankint az állatvilággal szemben tanusított kegyetlenség embertársaink irányában is hasonló keményszívűséggé.“

„A gyermekek iránti szeretet és a modern világfelfogás“ c. munkának 21-ik lapján: „A növények és állatok szeretetteljes gondozása által felébreszthetjük benne (a gyermekben) az embertársai iránti gyöngédséget, kiméletet, türelmességet, jóságot és szeretetet is. Ily szempontból szükségesnek tartom azt, hogy minden iskolának saját tágas gazdasági udvara és kertje legyen. A tanítónak kötelessége volna, hogy naponként a gyermekeket a növények és az állatok gondozására, valamint a madárvédelemre is oktassa. A pozsonyi állami polgári iskola buzgó és kiváló igazgatója, Kramer József, ily irányban uttörő munkát végzett, amennyiben a vezetése alatt álló iskola kertjében gazdasági udvart, nagy madárházat és egy valóságos állatkertet létesített, úgy, hogy abban a gyermekek télen-nyáron a házi szárnyast, a galambokat, éneklő madarakat, a gólyákat, őzeket, mókust, nyulakat, halakat és a hullőket, nemkülönben a növényeket megfigyelhetik, gondozhatják és tanulmányozhatják. Kramer iskolája Pozsonyban az első iskola, melynek saját fürdője és téli kertje is van. A lelkes igazgató emellett a tanterem művészi díszítéséről is gondoskodik.

Nagy haladást tett ebben a tekintetben a Csákytéri r. kath. elemi iskola is. Ez művészi díszítés dolgában az egész ország legszebb elemi iskolája. A pedagógia reformjárt lelkesedő főtanítója, Schmidt Ferenc, jelenleg egy nagyobb szabású téli kert berendezésén fáradozik, melyben a gyermekek a nálunk előforduló összes éneklőmadarat, a halakat, hullőket és növényeket figyelhetik meg.“

Utmutató a mesterséges fészekodvak alkalmazásához és egyéb madárvédelmi intézkedésekhez.

E lapok mult évi decemberi számában ismertettük a fenti cím alatt a földmivelésügyi miniszterium kiadványainak sorozatában megjelent és a miniszter ur megbízásából Csörgy Titus, a Magyar Ornithologiai Központ adjunktusa által irt munkát.

Az Országos Állatvédő Egyesület előterjesztett kérelmére Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter ur az említett munkából 3000 példányt engedett át az egyesületnek abból a célból, hogy a munkát az ügy iránt érdeklődők kezébe juttassa.

Midőn e helyütt is a legnagyobb hálával emlékezünk meg a földmivelésügyi miniszter ur ezen kegyes intézkedéséről és értékes adományáról, a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségéhez csatlakozott egyesületeket értesítjük arról, hogy az említett munka példányai egyesületünkénél minden díj nélkül megszerezhetők.

Azok az egyesületek, melyek az Utmutatóból példányokat szerezni kívánnak, megkereséseikkel alóliirt egyesülethez forduljanak.

Nem kívánjuk a t. Társ-Egyesületeket korlátozni abban, hogy hány példányt kérhetnek, csupán azt jegyezzük meg, hogy a maximum példányszám, melyre ugyanegy egyesület igényt tarthat, annyi példány lehet, ahány tagja van az illető egyesületnek.

Országos Állatvédő Egyesület.

Állatok világa.

✓ **Állatok, melyek vizet nem kívánnak.** Egy szakfolyóirat szerint vannak állatok, melyek életük egész folyamata alatt vizet nem isznak. Ilyenek állítólag a patagoniai lámák és némely gazella fajták. A londoni állatkertben egy papagály 52 évig élt, anélkül, hogy egy csepp vizet ivott volna. Több természettudós úgy véli, hogy a nyulak a harmaton kívül egyéb vízzel nem élnek. A kigyók és gyíkok akárhány fajtája oly helyeken él és tartózkodik, ahol vízhez egyáltalában nem jut. Nyugat-Amerika száraz sivatagjain az egereknek egy fajtája megél anélkül, hogy vízre találjon. Az említett szaklap szerint Lozére vidékén, hol a híres Roquefort-sajt készül, az ehhez szükséges tejet szolgáltató tehének és juhok állítólag szintén nélkülözik a vizet. — yi —

Macska, mint életmentő. Szibériában Wrohm községben egy kiscgazda kertjében a gazdának két éves gyermeke üldögélt és játékkal foglalkozott, miközben egy vipera közeledett a gyermekhez. Abban a pillanatban, hogy a kigyó a halálos marásra készült, a közelben fekvő házi macska felugrott és a kigyónak támadva azt elriasztotta. A kigyó támadásait ismételte, de a macska azokat mindannyiszor meghiusította. A gyermek kiáltozásaira azután a házbeliek odasiettek és a kigyót kivégezték. — yi —

A legapróbb fajta majom a Jacchus penicillatus, melynek két példánya egy francia folyóirat szerint Theodosia de Cottenham grófnő birtokában van. Az említett lap szerint ezek a majmok nem nagyobbak egy egéernél és a braziliai Amazone tó vidékéről származnak, melynek őserdeiben 20—30 főből álló csapatokban tanyáznak. — yi —

Állatok egymás között. Egy német állatbarát egy szaklapban a következő megfigyelést közli: Hét lud a patak felől az otthon felé tart, de az ajtót zárva találják. Neki mennek a kapunak, de az is zárva van. A ludak egyszer-kétszer ide-oda sétáltak, végre hamarosan visszafordultak arra, amerről jöttek. Ennek a visszavonulásnak titka az az egyszerű megfontolás volt, hogy bizonyos távolságról kellett a ludaknak neki iramodniok, hogy azután repülve a kapu felett jussanak udvarukba. — yi —

SZEMLE.

Egy új állatvédő egyesület története. Gothában nem rég egy egész Németországra terjeszkedő egyesület alakult, mely azt tűzte ki célul, hogy a vágóhidakat reformálja oly irányban, hogy az állatok levágási módja a lehetőségig emberséges legyen. Mivel ez a cél valamennyi állatvédő egyesületnek kimondott célját és feladatát képezi, ennek a külön egyesületnek alakulása feltűnőnek találtatott még Németországban is, ahol ugyancsak bőségesen teremnek a legkülönbfélebb, szakbeli részleteket gondozó egyesületek. Az új egylet alakulásának indoka és története pedig a következő.

A százakra menő németországi állatvédő egyesületek programjában már réges-régen szerepel a vágóhidi eljárás reformálása többek között abban az irányban is, hogy az állatok a levágás előtt elkábíttassanak. Midőn Nürnbergben a mult évben az összes németországi állatvédő egyesületek szövetkezeti nagygyűlésén arra került a sor, hogy az állatok előzetes elkábítása dolgában egy elvi határozatot hozassék, ez a szándék egész váratlanul jelentékeny ellenzésre talált és a határozatot csak szótöbbséggel lehetett érvényre emelni. Az irányadó állatvédő körök ezt kizárólag annak a körülménynek tulajdonították, hogy a zsidó rendszerű saktolás kizárja az állatok előzetes elkábítását, és így a nagy ellenzék a zsidó rendszerű saktolás pártfogóinak befolyása alatt keletkezett. Ennek kapcsán felmerült az az aggodalom, hogy ez a befolyás megnehezíteni, talán meghiusítani fogja az állatvédők törekvéseit. Azok az állatvédő körök, melyek ezt az aggodalmat táplálták, alakították most a külön gothai egyesületet, mely első sorban a levágandó állatok előzetes elkábítása érdekében fog agitációt kifejteni. Érdekes megemlíteni, hogy az alapítók, nehogy az új egyesület szintén a saktoló pártiak befolyásának áldozata legyen, az új egyletnek rendkívüli kikötéseket magában foglaló alapszabályokat készítettek. Ezek szerint többek között a tagok írásilag kötelezik magukat, hogy az állatok elkábítását kívánják és pártolják. A belépő tag négy héten belül visszautasítható. Hogy az egyesület kebelében ne támadhassanak

ármányok, az egyesület addig nem határozhatja el saját feloszlását, amíg 5, azaz öt tag annak további fennállását óhajtja. Ha egy közgyűlés az egyesület vezetősége szerint az egyesület irányának esetleg meg nem felelő határozatokat hozna, az összes tagok írásbeli nyilatkozata, illetőleg leszavazása provokálható. Az egyesületet egy ügyvivő vezeti, egy helyettesel, és ez az ügyvivő egy személyben elnök, jegyző, pénztáros, egy szóval csakis ő vezet. Támogatja egy négy tagból álló tanács.

—yi—

Felhívás valamennyi olvasóinkhoz állatvédő szabályrendeletek érdekében.

Az Országos Állatvédő Egyesület mindig egyik fontosabb feladatának tartotta azt, hogy minden lehető módon oda hasson, hogy az ország minden törvényhatósága szabályrendeletet alkosson az állatokkal való kiméletes bánásmód és az állatkinzások megakadályozása érdekében.

Az O. Á. V. E. a mondott célból felhívásokat tett közzé, megkereséseket intézett egyes törvényhatóságokhoz és egy rendelet-tervezetet is készített, melynek az lett volna a célja, hogy a kormány annak alapján az összes törvényhatóságokat állatvédő szabályrendeletek alkotására hívja fel.

Az ezirányban tett eddigi lépések fonalán, kivált tekintettel az ujabban előtérbe nyomult madárvédelem érdekeire, tevékenységünket most már ismét eréllyel folytatni szándékozunk.

Evégre szükségünk volna tudomással birni mindazokról az intézkedésekről, melyek az ország összes törvényhatóságaiban az állatvédelem érdekében akár szabályrendeletek, akár rendőri, vagy egyéb közigazgatási hatósági rendeletek alakjában ezidőszertint érvényben állanak.

Ezért felkérjük az ország összes állatvédő egyesületeit, valamint általában e lapok olvasóit, sziveskedjenek egyesületünket értesíteni az állatvédelem érdekében fennálló szabályrendeletekről és hatósági intézkedésekről és amennyiben módjukban áll, azok szövegét is egy-egy példányban megküldeni.

Országos Állatvédő Egyesület.

VEGYESEK.

A madártollaknak és hulláknak kalapdisz gyanánt való használata ellen a Budapester Tagblatt Sophie von Khuenberg író tollából „Teufelin Mode“ c. alatt egy nemes hévvel írott philippicát közöl a szóban forgó kegyetlen divat ellen. Az író emliti, hogy mintegy 17 év óta a diszítés érdekében pusztított madarak tömege mondhatni versenyre kel az Olaszországban és egyéb déli államokban folyó tömeges madárgyilkossággal. Egyes madárfajok mondhatni teljesen pusztulófélben vannak. Így pl. a fehér kócsag, a kolibrík stb. Venezuelában egy évben több mint 1,000.000 madarat ölnek meg kalapdisz célokra. Az író által felhozott adatok között előfordul az is, hogy egy new-yorki

urinő színházi köpenyének elkészítéséhez 8000, mondó nyolcezer kolibrimadárnak kellett elpusztulnia. Szép dolog, hogy egy nő és kivált oly jeles tollú írónő, mint Khuenberg Zsófia, emeli fel szavát a kegyetlen divat ellen. De ez csak kiáltó szó marad a pusztában; mondjuk, a társadalom sivár, hiúság és majmolás teljes sivatagában. Hol maradnak a nők, akik Khuenberg Zsófia és sok más nemes állatvédő és emberbarát tiltakozásait olvassák és nem ébrednek annak tudatára, hogy talán illenek, ha némi fanyarsággal is, követni az amerikai, az angol, a svéd, norvég és dán, a német és osztrák nők példáját, akik mind részben nagyarányú szövetségeket alkottak a madártollaknak és madárhulláknak — igenis hulláknak — kalapdisz gyanánt való viselése ellen.

— yi —

HIREK.

Személyi hírek. *Kellemesi Melczer* Georgina bárónő a Kassai Állatvédő Egyesület társelnöke január hó 26-án elhunyt. Az elhunyt bárónő személyében szerencsésen egyesültek a legnemesebb lelki tulajdonságok, mint a magasan szárnyaló gondolkodásmód nemessége, kifoghatatlan szívjóság, egyszerűség, minden szépért való rajongás s a könnyőruletesség érzésétől táplált s éppen ezért soha nem szűnő jótékonyság. — *Almásy Andor* erdőigazgató a Krassó-Szörény Vármegyei Állatvédő Egyesület elnökét a király Ő felsége a Ferencz József-rend tiszti keresztjével tüntette ki.

Chernel István és az Országos Állatvédő Egyesület. Az O. Á. V. E. múlt évi augusztus hó 14-én tartott választmányi ülésében be lett jelentve, hogy chernelházi Chernel István, a kőszegi állatvédő egyesület elnöke és az ország nagynevű ornithologusa az elnökség felkérésére késznek nyilatkozott arra, hogy vidéki állat- és madárvédő egyesületek alakítása, működésük irányítása és a közönség érdekének ébresztése érdekében az O. Á. V. E. nevében a vidéki központokon előadásokat tart és a kellő utmutatásokat, kivált a gyakorlati madárvédelem dolgában megadja. A választmány a kiváló szakférfiu e vállalkozását örvendetes vívmány számba vette és örömmel üdvözölte.

Az azóta folytatott tárgyalások fonalán Chernel Istvánnak a jelzett irányban való működése most már biztosítottnak tekinthető, miről az O. Á. V. E. az érdeklődő közönséget értesíti, mint olyan lépésről és intézkedésről, mely az állatvédelemnek és elsősorban a madárvédelemnek országszerte való fellendülésére előreláthatólag a legkedvezőbb kihatással leend.

Egy Pozsonyban alakítandó állatvédő egyesület érdekében Beraun Mária urnő és dr. Kováts Lajos tiszti orvos fáradoznak ez idő szerint. Utóbbi már régóta foglalkozik az egyesület alakításának eszméjével, melynek máris sok híve van. Tekintve Pozsony városának számban és sulyban egyaránt tekintélyes értelmiségét, a legnagyobb bizalommal és reményvel várjuk az új egyesület gyors megalakulását és sikert ígérő működését.

Dr. Kováts Lajos, aki már régebben foglalkozik a madárvédelemmel, azt Pozsony városában már gyakor-

latilag is bevezette, amennyiben egy év előtt Németországból az összes Berlepsch-féle fészekodu-mintákból több példányt hozatott, ezeket egy nagyobb üzlet kirakatában kiállította, úgy hogy a kirakatot számos növényvel, több kitömött és néhány élő erdei madárral élénkítette. Ezen kirakat különösen villamfény mellett oly vonzó és érdekes benyomást gyakorolt, hogy állandóan nagy csoport ember állott előtte és gyönyörködött a szokatlan látványosságban. Természetesen a különben is nagy és tágas kirakatba zárt madarak etetéséről és itatásáról is teljes mértékben gondoskodva volt. Ezen kiállítás révén a fészekodvak iránt élénk érdeklődést ébresztett, úgy hogy a Vár. Szépitő Egylet azonnal több fészekodvat és etetőt hozatott (magyar gyártmányokat) és azokat a hegyiligetben ki is függesztette. Azóta már magánosok is helyeztek el fészekodvakat, legutóbb a vár. vízművek igazgatója is több példányt hozatott. Mindezeket a törekvéseket dr. Kováts a napilapokban több ízben ismertette és propagálta. Az új egyesület alakítása iránt az előkészületek serényen folynak és a tagok gyűjtése is megindult, mely körül nem csak dr. Kováts, hanem Beraun Mária urnő, továbbá Szokának István ur és neje fáradoznak. Az új egyesület alakítása érdekében megindult mozgalom nemcsak a városban, de a vidéken is rokonszenvvel találkozik és nem lehetetlen, hogy az új egyesület hatásköre a vármegyére is ki fog terjedni.

Itt említjük meg, hogy dr. Kováts Lajos tisztiorvos március hó 27-én a Toldy-körben előadást fog tartani a Madarak és Fák Napjáról.

Állatvédő egyesületek alakítása Vas megyében. A szentgotthárdi állatvédő egyesület arról értesítette az O. Á. V. E.-t, hogy Szombathely, Körmend és Németújvár és vidéke közönségében állatvédő egyesület alakítása iránt érdeklődés mutatkozik, melynek nyomán a szentgotthárdi egyesület tevékenységét arra szándékozik irányítani, hogy a vármegye minden járásában állatvédő egyesület létesüljön. Az O. Á. V. E. a szentgotthárdi egyesületnek ezt a vállalkozását örömmel üdvözölte és a kifejtendő propaganda céljából a „Tájékoztatóból” kért példányokat megküldötte.

A budapesti vetőmagvizsgáló állomás és a madárvédelem. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszternek ismét egy szép és hálára kötelező intézkedéséről tehetünk jelentést. A miniszter ur ugyanis elrendelte, hogy a vetőmagvizsgáló állomás felesleges és madáretetésre alkalmas magvai az Országos Állatvédő Egyesületnek a mondott célra átengedtesse. Örömmel regisztráljuk ez intézkedést, mely újabb tanujele annak, hogy földmívelési kormányunk az O. Á. V. E. működése iránt jóakaró méltánnyal viseltetik.

A sün (*Erinaceus europaeus* L.) természetrajzához cím alatt az „Erdészeti Lapok”-ban Barthos Gyula a szaktársaktól választ kér arra nézve, vajon „igaz-e, hogy a sün a földön heverő gyümölcsökre hemperedve, a tüskéire szuródott gyümölcscelei ballagna vissza vackába?”

Amennyiben az Erdészeti Lapokban a felvetett kérdésre nézve közlendő válaszok a rovarvédő sünt tényleg ilyen új oldaláról világítanak meg, azokról annak idején említést fogunk tenni.

IRODALOM.

A madár-bírák. (Elbeszéli a madarak.) Irta: K. Nagy Sándor. 105 képpel. Budapest, Franklin-Társulat 1908. — Az 1906. évi tavasz óta, midőn az Országos Állatvédő Egyesület kérelmére a „Madarak és Fák napja”-nak megünneplését a kormány az ország valamennyi népiskoláiban rendszeresítette, országszerte ébrednek a madárvilág megismerése és megbecsülése iránt való érdeklődés. Ennek egyik igen örvedetes következményeképp jelentkezett az, hogy a jelzett idő óta egy egész irodalom keletkezett, mely nemcsak a „Madarak és Fák napja”-nak megünneplését, hanem általában a madarakat és azok védelmét karolja fel.

A mondott időpontig az irodalomnak ezt az ágazatát ugyszólván kizárólag kiváló tudósunk Herman Ottónak vezetése alatt álló Magyar Ornithologiai Központ egytől-egyig magas színvonalon álló kiadványai képviselték. Nem szólva az intézet tartalmas szakközlönyéről az „Aquilá”-ról, logikus sorrendben megjelentek „Magyarország madarai különös tekintettel gazdasági jelentőségökre” (Chernel István 1899); „A madarak hasznáról és káráról” (Herman Ottó 1901); „Utmutató a mesterséges fészekodvak alkalmazásához” (Csörgey Titus 1906); „Madarak és Fák Napja Magyarországon” (Herman Ottó 1906); „Az 1902-ik évi nemzetközi madárvédelmi egyezmény és Magyarország” (Herman Ottó 1907). Kétségkívül ezek a nagy értékű és alapvető munkák szabták meg az irányt, mely felé a nagyközönség érdeklődésének fordulnia kellett volna. Ez azonban tényleg csak a „Madarak és Fák napja”-nak meghonosításával következett be, midőn is nem egészen két év alatt megjelentek Vaday József: „A madarak és fák napja” 1907; Krécsy Béla munkája hasonló címmel, 1907; Fromm Géza dr. munkája ugyane tárgyról, továbbá a madárvédelemről 1907; Chernel István: „Az okszerű madárvédelem eszközeiről” 1907; Kukuljevič József dr.: „Magyarország madárvédelmének története” 1907; B. Büttner Lina: „Szabadság Földön Égen,” 1906-ban megjelent ifjúsági könyvnek legkiválóbb része szintén a madárvilággal és a madarak és fák napjával foglalkozik. Azt hisszük, hogy e sorozat csak hézagos lehet, mivel akárhány helyen az országban nyilvános előadások is tartattak, melyek tárgya a madarak védelme volt és ez előadások egyike-másika nyomtatásban is megjelent.

Most egy újabb, a madárvilág ismertetésének körébe vágó munka megjelenéséről tehetünk említést, mely e téren mondhatni örvedetes eseményt képez. Örvedetesnek mondjuk nemcsak azért, mert a munka K. Nagy Sándornak, az országszerte ismert népszerű írónak tollából került ki, hanem azért is, mert e munkát a Franklin Társulat, az országnak e kiváló tekintélyű irodalmi intézete adta ki, ami fényes bizonyítékot szolgáltat nemcsak az író érdeme, de a tárgy immár népszerű volta mellett.

A jelen munkában K. Nagy Sándor valóban költői tollal felvonultatja előttünk Magyarország egész madárvilágát egy úgy koncepciójában, mint részleteiben kedves regé keretében. Magyarország ősi — turul madarai a

madarak hasznáról és káráról felmerült ellentétes véleményeket vagy panaszokat, a madarak irányában tudatlanságból vagy előítéletből nyilvánuló ellenszenvet és üldözést, egy a Margitszigeten tartott összejövetel alkalmával teszik szóvá és a felmerült kérdések eldöntését a madarak saját körében egy összehívandó nagygyűlésen kívánják eldönteni.

A nagygyűlésre meghívják az embert, a gyermeket, a mezőt és erdőt, a forrásokat, patakokat és folyókat, stb., mert mint a szerző mondja: „meg kell ismerni egymást azoknak, kiket a természet egymásra utalt, mert ha megismerik, meg is szeretik, s nem törnek többé egymás ellen.” Következnek a nagygyűlés, vagy országgyűlés előkészületei a következő fejezetek alatt: A fogadó küldöttség, A sirályok szigete, A rétek lakói, A víz alatt járók, A nyakigláb csapat, A nagy turul hirnöke, A mezei hadak, Paloták az erdőben, Sikszági tanyák, Kunyhók a réten és nádasban. Mind e fejezetekben számbajöhető madárfajaink valamennyijének leírása, természete, életmódja, fészkelése, stb. a legapróbb részletekig be van szöve az elbeszélés és párbeszédnek menetébe. Következik az országgyűlés, melyen megjelent nemcsak a magyarországi madarak 83 családja, de a szántóvető, gazda, kertész, erdész, pásztor, halász, gazdaasszony és gyermek is. Az összegyűlt madarak maguk között mindenekelőtt egy igazoló-bizottság felét választanak, melynek feladata az, hogy a hasznos és káros madarakat ítéletbe foglaló birák amaz elfogulatlan és pártatlan madarak sorából kerüljenek ki, amelyek életmódja és viselkedése ellen semmiféle oldalról sem történik kifogás, vagy észrevétel. A gyűlés elnöke sorra szólítja a bizottság elé a madarakat, melyek sorából 22 család, mint panasz alatt álló eleve ki van zárva. A többiek sorra mind megjelennek. Az igazoló bizottság a gazda, kertész, erdész, stb. meghallgatása után a jelentkező madarak közül kiválasztja azokat, melyek ellen sem a gazda, sem a kertész, sem az erdész, stb. kifogást nem tévén, feltétlenül alkalmasak arra, hogy a hasznos és káros madarakra nézve ítéletet mondjanak. A legtekintélyesebb turulmadár elnöklésével összeül az ítélőszék, mely a kifogástalanoknak talált birákból alakult. A tárgyalás megkezdése előtt a rovarok küldöttsége jelenik meg, mely a rovarevő madarak ellen emel panaszt. A küldöttség világos érveléssel támogatott visszautasításban részesül. Az ítékezés az apró bűnösök elővezetésével veszi kezdetét. Megjelennek az orv-halászó madarak. A tárgyalás, melynek folyamán a halász, a gazda, az erdész felszólalnak, érdekes tanúságot tesz a munka írójának sokoldalú ismeretéről, tapasztalatairól és megfigyeléseiről. Következnek az erdő-rontók és az u. n. tolvajok, amelyek gyümölcsben, olajos növényekben és a tarlóokban kárt tesznek. Ezek az apró bűnösök a tárgyalás folyamán kihallgatott gazda, szántóvető és erdész előtt jobbra kegyelmet találnak, tekintettel arra, hogy apró kártételeiket a rovarok pusztítása által okozott nagyobb hasznosság bőven ellensúlyozza. Következik a ragadozó madarakról szóló fejezet, melyben a madarak és az emberek bevádolják a ragadozó madarakat, amelyeknek a természet rendjébe illeszkedő szükséges volta mellett a holló érvekben gazdag, mond-

hatni mesteri védőbeszédet tart. Végre a választott madár-birák kimondják az ítéletet és abban megjelölik a feltétlenül hasznosnak mondható madarakat. Ez az ítélet pedig nem más, mint betűrendbe szedett felsorolása azoknak a madaraknak, melyeket Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter 24655/901. sz. alatt március 18-án kelt korszakos rendeletével feltétlenül és minden időben kimérendőknek mondott ki.

Ebből a rövid áttekintésből kitűnik, hogy K. Nagy Sándor jelen könyvében derekas munkát végzett, midőn az egész madárvilágot az olvasó szeméi elé állította, annak ismeretébe bevezette és a különböző madarak jellemzését minden oldalról megvilágította. A könyv egy ritka szeretettel és odaadással, a természet átértésével, a madárvilág iránt való meleg érzéssel és a madarak hasznának komoly méltatásával irt munka, mely szép és folyékony irányával, világos és átlátszó nyelvezetével egy becses olvasmányt nyújt kivált az ifjuságnak, melynek körében, meg vagyunk róla győződve, ez a könyv kelendősegre fog találni.

A könyv, mely 251 nyolcadrét lapra terjed és 105 ábrával van diszitve, minden könyvkereskedésben kapható. Ára 2:40 K.

—yi—

Az angol kir. madárvédő egyesületek (The Royal Society for the Protection of Birds) az egyesületi *aranyérmét* és azonkívül *20 guineát* (kb. 400 koronát) oly értekezési jutalmazására tűzte ki pályadíjjal, mely összehasonlításon alapon tárgyalja a madarak védelméről szóló törvényhozást, kivonatossan ismertette a különböző államok (Anglia kivételével) idevágó törvényes intézkedéseit, vonatkozásban:

1. az Angliában érvényes törvényekkel és hasonló erejű rendeletekkel;
2. az 1902 márc. 19-én kelt párizsi nemzetközi madárvédelmi egyezményről; és
3. az Audubon-társulattól kiadott törvénytárral, mely az Egyesült-Államok némely államaiban máris életbe lépett.

Az összehasonlító feldolgozás ebben a sorban kívánatik, figyelmet fordítva a következő pontozatokra — szintén a közölt sorban — melyekhez bírálati észrevételek és javaslatok is fűzhetők:

1. Tilalmi idő valamennyi vadon élő madárfajra avagy csak bizonyos fajokra.
2. Védelem a) egész évre vagy csak bizonyos időszakra; b) micsoda fajoknak? c) a fészkek és tojások részére; d) bizonyos terület részekre.
3. Tilalmazandó-e a madártartás, a madarak árusítása, a tojások és tollak vásárra bocsátása?
4. A káros és hasznos madarak névjegyzéke, amint ez a különböző államok törvényeiben szerepel s az alap, amelyen e jegyzékek egybeállítandók és ajánlatosak.
5. A helyi viszonyok szempontjából mennyiben módosítandók és célszerűek bizonyos állam idevágó törvényei a különböző országrészekben, tartományokban, kerületekben és törvényhatóságokban.
6. A vadon élő madarak biztosítására szolgáló érvényes törvények hatályossága kapcsolatban a rendőrség és bíróság támogatásával; a büntetés mivolta; a háló, fegyverek tilalmazása stb.

7. Nyilvános muzeumok részére való példányok gyűjtésének engedélyezése.

8. A vonuló madaraknak költözésük közben való tömeges pusztítása nyomán előálló kár.

9. Bizonyos madárfajok viszonylagos mezőgazdasági jelentősége a különböző vidékeken vagy országokban.

Az értekezés angol, francia vagy német nyelven írandó s 10,000 szónál nem kevesebb, de 25,000-nél nem nagyobb terjedelmű legyen. A kinyomatott vagy írógéppel félveke egyik oldalára írott értekezés legkésőbb 1908 dec. 31-ig portomentesen küldendő *Frank E. Lemon* az angol kir. madárvédő-egyesület tiszteletbeli titkárának címére (London, 3 Hannover Square, Anglia). A szerző neve és címe lepecsételt borítékban melléklendő.

Meg nem felelő értekezéseket a bíráló-bizottság a pályázat után visszaküld, de az egyesület fentartja magának a jogot, hogy az esetleg nem díjazott értekezéseket vagy azok egyes részeit kinyomathassa. A bírálókat az egyesület igazgató választmánya küldi ki s döntésük ellen felelőnek nincs helye. A legjobb három értekezés szerzői az egyesület örökös tiszteleti tagjainak fognak ajánlatni. Az aranyérem az egyesület 1909 márciusában tartandó rendes évi közgyűlésén fog kiadatni.

Ch.

Egyesületi hírek.

A Kecskeméti Állatvédő Egyesület első évi működése.

Az alapszabályainak 1907. április havában történt jóváhagyása óta máig lefolyt egy év alatt ez az egyesület igen figyelemre méltó működést fejtett ki. Erről — lapunk mult számában tett ígérőnkhez képest — beszámolandó, közöljük *Kerekes József* egyesületi titkár úrnak a közgyűlés elé terjesztett jelentéséből a következőket:

Egyesületünk alakuló közgyűlése 230 tag aláírása alapján 1906. december 16-án tartatott meg a közönség szép érdeklődése mellett. Azóta az egyesületi tagok száma 63-al növekedett; jelenleg 9 alapító és 284 rendes tagunk van.

Egyesületünk tiszteletbeli elnöke, dr. Szeless József már súlyos beteg volt, mikor díszokmányunkat megküldöttük neki. Ugy értesültünk, hogy nagyon kedvesen fogadta, de fájdalom! nemsokára koszorúval mentünk ravatalához s Egyesületünk részvétét a gyászoló családnak kifejeztük. Rendes tagjaink sorából Kardos Imrét, Scholtusz Félixet, legutóbb pedig a jótékonyágáért áldott emlékü Sárközy Ágneszt veszítettük el, kiknek elhunytát szintén részvétellel hozom a tisztelt közgyűlés emlékébe.

Egyleti ügyeink közül kiemelem a következőket: Jóváhagyásra fölterjesztett alapszabályaink 1907. április 18-án érkeztek vissza.

Az Anyaegyesülettől kért háromféle művet, mint állatvédelmi ismeretterjesztő értekezéseket (dr. Kukuljevič J.: „Az állatvédelem fontossága az emberiség művelődésének szempontjából“, továbbá „A gyakorlati madárvédelem fontossága“, Krump Miklós: „Állatvédelem — embervédelem, vagy mit akarnak az állatvédő egyesületek?“ megkaptuk annyi példányban, hogy egyesületi tagjainknak a mult év tavaszán megküldhettük azzal a

szép értekezéssel együtt, melyet dr. Kukuljevič J. alakuló közgyűlésünkön olvasott fel s melyet szétosztás céljára nyomattunk ki.

A III. ker. iskolában elhelyezett könyvtárunk, mint szerény kezdet, 19 műből áll; legnagyobb részt az Anyaegyesület ajándéka, ezen kívül Hanusz István elnök ur ajándéka a „Zoologiai Lapok“ 1906. évfolyama.

Választmányi gyűlésünk a lefolyt évben háromszor volt. Már a legelső gyűlés melegszi gondoskodásban részesítette a tél apró szenvedőit. Hirlapilag fölkérte ugyanis a gazdaközönséget különféle lisztes és olajos magvak adományozására a város által rendelt madár- etető-kunyhók céljára. A kérelem nem maradt eredménytelenül: Szappanos János ur 41 kg. búzát, dr. Tegze Gyula ur 2 koronát s egy ismeretlen 1 koronát küldött, melyen 20 kg. magot vettünk s résztart az etetőbe, részint elszórára használtuk a nyári erdőben, Szikrában, a Műkertben és a Katona-sétátéren.

Abban a meggyőződésben, hogy Egyesületünk a maga elé tűzött célokat csak úgy valósíthatja meg, ha tagjai részére a rendőrség a szükséges támogatást és közbelépést minden indokolt esetben megadja: átiratban fölkérte a választmány a Rendőrkapitányi hivatalt nemcsak arra, hogy az Egyet tagjainak egyes esetekben a kívánt segítséget nyújtsa, hanem arra is, hogy a közrendőrök az állatvédelem nemes céljairól s e tekintetben a reájuk háruló feladatokról kellő oktatásban és utasításban részesüljenek. Ennek elősegítése céljából a rendőrség használatára bocsátottunk K. Nagy Sándor: „Állatvédők törvénykönyve“ című műből 8 példányt s Herman Ottó „Madarak hasznáról“ szóló műből 1 példányt. A rendőrhatalom készséggel teljesítette Egyesületünk kérelmét.

Erősen reméli a választmány, hogy az állatvédelem szükséges voltát a nép tudatába belevinni jobban sikerül, mihelyt a város főbb utain és terein felállíthatja azokat a figyelmeztető táblákat, melyeken az állatkinzást tiltó törvényes rendelkezéseket mindenki olvashatja.

Ezért a választmány kérelemmel fordult a városi tanácschoz e figyelmeztető táblák elkészíttetését illetőleg s örömmel jelenthetem, hogy a város áldozatkészségéből 12 tábla készítése folyamatban van, s a tavasszal valószínűleg mind felállítható lesz.

Különben az egyesület megalakulása után nyomban kértük az állatkinzást tiltó törvényes szakaszoknak dobszó mellett való kihirdetését is s ez 3 ünnepezen meg is történt. Ezenkívül ugyanezen figyelmeztetés szövegét kinyomattuk s az iskolák folyosóin a tanulók okulására kifüggesztettük.

Az Országos Egyesület köriratát, mely az ifjusági madárvédő liga alakítása érdekében indított mozgalomhoz kérte a csatlakozást, rokonszenvvel fogadtuk s a „Kecskeméti Lapok“ szeptember 5-iki számában a liga célját s egyszerű szövetkezési módját ismertettük, majd a helybeli intézetek igazgatóságaihoz intéztünk ez ügyben kérelmet. Az eredmény az, hogy a középiskolából 569 ifju, az állami földmives iskolából 36 hallgató irta alá a fogadalmi emléklapot; a jelvényt pedig 371-en vették meg.

Ha már most kerül egy ifju, kit akár durvaság, akár nyegleség, avagy a megtévelyedett szenvedély

fészekpusztításra visz, ez sajnos ugyan, de ha ugyanakkor félezer ifjut sikerül a madárszeretnek és védelemnek megnyerni, hát ez mégis vigasztaló arány.

Elemi népiskolai tanulóink az „Iskolai zászlóaljok” szervezetében részesülnek ugyan madárvédelmi oktatásban s egyszersmind hasonló fogadalmat tesznek, mint az ifjusági liga tagjai, de köztük más módon is elősegítettük az állatvédelem iránti érdelem felköltését. Ugyanis az Országos Egyesület által kiadott Gyermeknaptárból (mely különben néhány év óta kedvelt könyvecskéjük lett) 100 darabot a tanév végén ajándékol osztottunk ki a puszta iskolákban. Az idén ezt az ajándékot fokozni kívánjuk. A múlt tanévben 2200 példányt hoztunk s csaknem egészen elfogyott, most Egyesületünk választmánya a kerületi igazgató-tanító urakat kérte fel a terjesztésre; az idén, remélhetőleg, még több fogy el.

Ugyancsak az elemi népiskolai tanulók részére 8 darab fészekodut adtunk, mikor a madarak és fák napját tartották az iskolák, hogy a kirándulás alkalmával a fészkelőket elhelyezzék. Fészekodukról szólva, remélem, érdekelné fogja a t. közgyűlést, hogy ugyan volt-e eredménye a kifüggesztett fészkelőknek? Fáradhatatlan alelnökünkötől kaptam erre a pontos adatokat.

A város által rendelt 250 db mesterséges fészekodu a Szikra, Nyír, Műkert és Katona-sétátér területein helyeztetett el; a földmives iskola 40-et függesztett ki saját területén. Az eredmény az, hogy hasznos madárka költött 55 oduban. Üresen maradt 123, veréb foglalt el 57-et, elloptak 54-et, teljesen tönkretettek 1-et. Tehát a hasznos madarak fészkelése 23,4%.

Gyakorlati szempontból egyik legfontosabb munkája volt a választmánynak az a beható tárgyalás, melyet az alelnök indítványára a kedvezményes állatgyógyítás életbeléptetése ügyében fejtett ki. (Ez lapunk múlt számában ismertette volt. Szerk.)

Foglalkozott a választmány az Anyaegyesület azon köriratával, mely a hazai állatvédő egyesületek közt országos szövetséget kíván létesíteni. E szövetség folyóiratul az „Állatvédelem” című szaklapot adná s ez a szövetségbe lépő egyesület minden tagjának járna. Nagyon jó gondolat az állatvédelmi eszmék népszerűsítésére, s e tárgyban szintén a mai közgyűlés elé terjeszti a választmány javaslatait.

Nem volna jelentésem teljes, ha meg nem emlékezném arról az irodalmi munkásságról is, melyet egyesületi céljainkkal párhuzamosan tagjaink közül néhányan végeztek.

Első sorban ki kell emelnem érdemes elnökünknek, Hanusz István urnak ilyen irányu termékeny működését, s ebből felemlitem: „Néhány madárismerősünk”, továbbá „A madarak a történetben és népmondákban” című érdekes cikkeit, meg azt a vonzó értekezést, melyhez éppen a napokban jutottam az ő szíveségéből: „Az ember apró ellenségei és jótévedői az állatvilágban” címmel.

Éppen ilyen szívesen veszem föl jelentésembé Selymessy Ferenc alelnökünk ilyen irányu munkálkodását is. Előadást tartott a Gazdasági Egyesület téli tanfolyamán a madárvédelemről. Ugyanerről a földmives iskola

tanulóinak. A „Homok” című helybeli lapban leíró ismertetést adott egy ügyes kis madáretető fali állványról.

Kiemelem Fűvessy Imre választmányi tagunknak azt az emlékiratát, melyet az Anyaegyesület kívánságára terjesztett az országos központhoz a Flóbertezés megátlása tárgyában.

Nem tudnám se fölmérni, se számokban kifejezni azt, hogy magának az Egyesület életreklítésének ténye, s a vele járó mozgalom (mely az állatok védelmezésére mégis csak jobban ráterelte társadalmunk minden osztályának figyelmét) mennyire hatott az emberi érületre és belátásra: de föltehetjük, hogy ebben a tekintetben is volt az Egyesületnek olyan hatása, melyet kicsinyelni nem lehet.

Tény, hogy helybeli hírlapjaink is, részint az állatkinzási esetek fölemlítésével, részint az állatvédelem körébe vágó egyéb közleményeikkel sürűbben terelték a közönség figyelmét ebbe a nemes irányba.

Ha mindezekhez hozzávesszük az iskoláknak az állatvédelmi ismeretek terjesztésében való csendes, de jótékony hatását (melyben Egyesületünknek, habár indirekt uton, de némi része mégis csak volt): azzal a tudattal zárhatja le az Egyesület első évi működését, hogy kitűzött célja felé a kezdő lépéseket nem tette eredménytelenül.

Nem szabad feledni, hogy Egyesületünk olyan szerény anyagi erővel indult, hogy ezt az anyagi erőt multhatatlanul növelni kell, ha nagyobb szabásu pozitív eredményeket kívánunk elérni.

Ámde addig is sokat tehet az Egyesület az állatvédelmi ismeretek terjesztésében. Az Egyesületre váró sok szép feladat közt, szerény nézetem szerint, ezeknek az ismereteknek népszerűsítése elsőrangú feladat.

Csak 1—2 példát legyen szabad felhoznom arra, hogy az állatvédelmi ismeretek hiányosságát lépten nyomon tapasztalhatjuk.

Statisztikailag igazolt tény, hogy házi állataink közt a szemgyuladás, sőt a vakság legnagyobb %-a a lovaknál található.

S ugyan hány gazda tudja, hogy a lovak vakságának legnagyobb %-át az az oktalán, megrögzött szokás okozza, hogy a szemellenző, ez a valóságos porfelfogó készülék, a lószerszámról el nem marad, abból a rendkívül téves, balhítű okból, hogy a lovak ne ijedezzenek. Holott éppen a szemellenző miatt a ló nem tudván jól tájékozódni: ijedése és megvadulása sokkal gyakoribb. A katonalovakon nincs szemellenző, ellenben a gazdasági lovakról sohse hiányzik. Az őszi hetivásaráinkon (kukorica, káposzta és répaárulás idején), mikor a polgári leányiskolától végig a Csongrádi-nagyutcaig több százával áll a kétlovas kocsi: egy fogatot se láttam, melyről a szemellenző hiányzott volna.

Állatvédelmi ismeret nélkül apáról fiura száll az a régi rossz szokás is, hogy a szálas takarmányt felső ketrecből etetik a lovakkal.

Hány gazdának eszébe se jut, hogy így a szegény állatoknak folyton a szemeibe hullik a por és takarmánytörmelék.

Mennyi ismeretterjesztés volna szükséges az állatok leölésénél követett eljárásokban is!

Mennyi tudatlanság van még az állatok hasznos és káros voltának megkülönböztetésében is, kivált a nép közt!

Mily sokan üldözik pl. a békát a kertből, a ház tájékaról. Az ilyenek aligha tudják, hogy a kerteknek egyik leghasznosabb állatja s hogy az angol kertészek, ha nincs a kertjükben, hát pénzért is vesznek békát.

Vegyünk még egy példát a tanulók köréből. Magától ugyan vajmi kevés tanuló fog azon töprengeni, ha természetrajzi stádiumához bogarakat kell gyűjtenie: hogy e bogarakat hosszú kinoknak ne tegye ki. Most is sajnálattal emlékszem, hogy egykor rovargyűjtéseményem céljából fogott csibor-bogár vagy nagyobb pillé türe szurva kinlódolt 6—7 napig is! És nem tudtam a módját, hogyan lehetne szenvedését megrövidíteni. Ha tudja a tanuló, hogy a gyűjtemény céljára fogott rovar kinos szenvedésének 10 perc alatt mikép vehet végét: akkor nem hiszem, hogy a 10 perc helyett 6—7 napig, tehát ezerszerre több ideig engedje szenvedni. Hiszen tanulja, hogy a rovar érző idegei a fájdalmat ép úgy fölveszik, akár az ember idegei; s ha azt a 4 cm. hosszú csibort csak $1\frac{1}{2}$ mm. vastag türe szurja is, az arány ugyanaz, mintha egy 160 cm. magas ifju 2 cm. vastag bottal volna átdöve!

A természetrajzi ismeretekkel párhuzamosan el kell sajátítani az állatvédelmi ismereteket is, s ebben a legszebb feladat a tanítókra és a természetrajz-tanárokra hárul.

Ime, csak egy pár példát hoztam föl arra, hogy az állatvédelmi ismeretek népszerűsítésében az Egyesületnek akár nyomtatványok, akár előadások útján, az iskoláknak pedig a tanításban mily sok feladata van.

E szép és érdekes jelentést kiegészíti a közgyűlésről közölt, mely lapunk ez évi 2-ik számában foglaltatik. Illesse dicséret a derék társ Egyesületet és koronázza további siker vezetőinek s lelkes szép számu tagjainak nemes törekvését.

Szentgotthárd és Vidéke Állatvédő Egyesületének közgyűlése. Szentgotthárd és Vidéke Állatvédő Egyesülete f. hó 8-án 11 órakor tartotta meg évi rendes közgyűlését a szentgotthárdi városháza nagytermében.

Káposztássy Jusztinián elnök megnyitván a közgyűlést, felolvasta az O. Á. V. E. elnökségének üdvözlő levelét és a következő válasz sürgőnyzését javasolta: „Az Országos Állatvédő Egyesület tekintetes El-

nökségének, Budapesten, Aréna-ut 108. Szentgotthárd és Vidéke Állatvédő Egyesülete mai közgyűlése alkalmával hálásan köszöni és szeretettel viszonzozza az anyaegylet elnökségének szíves üdvözlését. Bizalmuk és rokonszenvük bármi támogatásuknál is nagyobb értékű. Ez és a nagy közönség acélozza meg erőnket. Az elnökség.”

Jegyzőkönyvhitelesítőül **Pyber Károlyt** és **Reischl Gyulát** kérte föl. Erre fölszólította **Fodor Árpád** alelnököt, hogy fölolvassátartsa meg. A madarak védelméről tartott fölolvassát tetszéssel fogadták és megbízták az elnökséget, hogy egész terjedelemben nyomassa ki az évi jelentés füzetében.

Ezután az alelnök az évi jelentést olvasta föl, **Pum Károly** pedig pénztárosi jelentését.* Az elnök indítványára köszönetet kaptak. Nádassy Kálmán dohánygyári aligazgató a szarkák tömeges lövöldözéséért kapott jegyzőkönyvi köszönetet.

Tiszteleti tagoknak **K. Nagy Sándor** urat és **Grimm Gusztávné** urnőt választotta meg a közgyűlés.

A triennium letelével általános választás volt, melynek egyhangu eredménye következő: elnök **Káposztássy Jusztinián** ciszt. r. jószágkormányzó, alelnök **Fodor Árpád** állami főgimn. tanár, titkár **Vég Gyula** állami erdőmester, pénztáros **Pum Károly** igazg.-tanító, számvizsgálók: **Czigány János** adóártnok, **Huber Miksa** ker. betegsegélyző egyleti elnök és **Nádassy Kálmán** dohánygyári aligazgató. Választmány: **Baumgartner Ferenc**, **Fodor Károly**, **Kiss Elemér dr.**, **Martin Antal**, **Márkus Elemér**, **Pyber Károly**, **Rechnitzer Pál**, **Reischl Gyula**, **Schaffer Imre dr.**, **Somogyi Antal**, **Szmrecsányi István**, **Sztojka Viktor dr.**, **Szücs László**, **Tomka Károly**, **Urweisz József**, **Varga Gábor dr.**

Mező- és erdőőrök, vadőrök és rendőrök jutalmazásával a közgyűlés a választmányt bizta meg. Nádassy Kálmán indítványára az elnökség azon kérelemmel fordul az O. Á. V. E. elnökségéhez, hogy a divat terén a kártékony állatok használatát és a hasznos állatok megkimélését sürgesse az illetékes tényezőknél.

F. Á.

* Ezeket a jelentéseket, valamint a fölolvassát jövőre közöljük.

Az Országos Állatvédő Egyesület kiadásában

megjelentek és az egyesület helyiségében (Budapest, IX., Ernő-utca 11—13) kaphatók:

AZ OKSZERŰ MADÁRVÉDELEM ESZKÖZEI. Irta **Chernel István**, a Kőszegi Állatvédő Egyesület elnöke. Ára 30 fillér.

ÁLLATVÉDŐK TÖRVÉNYKÖNYVE. Az állatvédelemre vonatkozó összes és az állategészségi nevezetesebb törvények és rendeletek gyűjtésménye. Irta: **K. Nagy Sándor**, pestvidéki kir. törvényszéki bíró. Ára 60 fillér.

LÓGONDOZÁS. A lóismeret és lóhasználás rövid foglalatja. Irta: **Monostori Károly**. Ára 60 fillér.

MADÁRVÉDELEM GYAKORLATI SZEMPONTBÓL. Irta: **Kukuljevič József**. Ára 10 fillér.

AZ EMBER ÉS A KUTYA. Védekezés a veszettség ellen. Irta: **K. Nagy Sándor**, pestvidéki kir. törvényszéki bíró. Ára 30 fillér.

AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET HUSZONÓT ÉVI MŰKÖDÉSE és az állatvédelmi törekvések Magyarországon. Irta: **Máday Izidor**. Ára 1 korona.

A SZEMELLENZŐRŐL. Irta: **Pákozdy László**. 4 képpel. Ára 20 fillér.

AZ ÁLLATVÉDELEM FONTOSSÁGA AZ EMBERISÉG MŰVELŐDÉSÉNEK SZEMPONTJÁBÓL. Irta: **Kukuljevič József**. Ára 20 fillér.

TARTALOM: Egy igazi madárparadicsom. — A fejtartó szij alkalmazásáról. — Állatvédő Egyesületek Országos Szövetsége. — Az Országos Állatvédő Egyesület közgyűlése és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségének nagygyűlése. — *Állatok világa:* A fehér egerek a hadi tengerészet szolgálatában. — Fejős cethalak. — Törpe lovak. — Madárfészek a levélszekrényben. — A madarak életének tartama. — Fűvet evő kutyák. — *Szemle:* A veszett eb által megmárt egyének gyógyítási költségei. — Tudós ló 150 év előtt. — Hussal táplálkozó lovak. — Wagner Richard kutyájáról. — Élőállatok szállítása Svájcban. — Kutyák alkalmazása villamos berendezéseknél. — *Vegyesek:* A Madarak és Fák Napja. — Az utcaburkolatok minőségének befolyása a lovak esésére. — Kutyák hibás szemci. — Természeti gyógymód az állatok számára. — A ludak és kacsák kopasztása. — Hangya-tojások frissen tartása. — Vízben szűkölködő libalegelők. — *Hírek:* A Madarak és Fák Napja Félben (Pozsony vm.) — A madárvédelem kérdése Pozsonyban. — Madárvédelmi intézkedések Kecskeméten. — A káros hernyók irtása. — Személyi hírek. — *Irodalom:* Madarak védelme. — Madárvédelem. — *Egyesületi hírek:* Az O. Á. V. E. választmányi ülése. — A Soproni Állatvédő Egyesület közgyűlése. — Szentgotthárd és Vidéke Állatvédő Egyesülete közgyűlése. — Magyarországi állatvédő egyesületek szövetségének szabályai. — Miként ünnepeljük a madarak és fák napját? — Értesítés. — Darányi Ignác úr üdvözlése. — Az „Állatvédelem“-be szánt közlemények tárgyában.

Egy igazi madárparadicsom.

A Hawai-szigetcsoporthól északnyugatra, 1600 kilométernyire fekszik *Laysan* szigete. Hosszukás-kerekded alakjáról igazi korallszigetre ismerünk, középrészen a szokott féledes, félkeserűvízes tóval. A talaj enyhén emelkedik és legmagasabb pontján csak mintegy 15 méter tengerszín fölötti magasságot ér el. Ásásnál már csekély mélységben mindenütt vízre lehet bukkanni, de ez rendszeren zavaros és piszkos.

A szokott hajózási vonalaktól oly messzi esik ez a sziget, hogy csak kevesen jutottak hozzá, oda ellátogatni; de ezek azután szívélyes és hangos fogadtatásra

találnak a fehér *albatrosz*-ok részéről, melyek ott millió számban élnek és csak vajmi ritkán látnak idegen embert. Ilyenkor azután rikkolva, krárogva jelzik az idegen megérkezését s az egész madárnépség messze-hallhatólag üdvözlő inkább jóindulatu, mint kellemesen hangzó lármával a vendéget.

Amit azonban szemünk ott első pillantásra tekint, az csak elenyészően csekély része ennek a madárparadicsomnak. Milyen óriási lehet azoknak a békésen fészkelő madaraknak számösszege, melyek ott a felszínen és magában a talaj gödreiben is szeretettel és odaadással költenek.

Aki abban az előnyben részesült, hogy a kis